

Avans Hogeschool

B Communication & Multimedia Design

voltijd Den Bosch

Bijzonder Kenmerk Duurzaamheid Hoger Onderwijs

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

Samenvatting

De bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (hierna CMD) van Avans bestaat uit de voltijdopleiding Communication & Multimedia Design in Den Bosch en de voltijdopleiding Communication & Multimedia Design in Breda. Elk van deze opleidingen is afgeleid van het landelijke HBO profiel Communication & Multimedia Design. De verschillen en overeenkomsten tussen de CMD opleidingen binnen Avans zijn door de instelling in de zelfevaluatie beknopt beschreven. Iedere locatie is afzonderlijk beoordeeld. Dit rapport bevat de beoordeling van CMD . Den Bosch. In een oplegger geeft het panel een samenvatting van de afzonderlijke eindoordelen.

De bestaande bacheloropleiding CMD Den Bosch is in november 2024 bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een vierjarige voltijdse opleiding. Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Vanuit de Bossche profilering leidt de opleiding studenten op die makend ontwerpen. Het ontwikkelen van een professionele kritische houding en wendbaarheid in zowel digitale als analoge mediavormen en binnen verschillende ontwerpbenaderingen is kenmerkend voor de Bossche CMD opleiding.

Het opleidingsteam is ervaren, kundig en enthousiast. Studenten waarderen de opleiding om de betrokkenheid van docenten en de variëteit aan ontwerpbenaderingen. De opleiding volgt ontwikkelingen in het werkveld op de voet. Een voorbeeld hiervan is Generatieve AI. Ook heeft de opleiding specifiek aandacht voor duurzaamheid en vraagt daarop een Bijzonder Kenmerk Duurzaamheid Hoger Onderwijs (BK DHO) aan.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De leerresultaten zijn afgeleid van het landelijke beroeps- en competentieprofiel CMD en zijn vertaald in eigen leerresultaten voor CMD bij Avans. De CMD opleiding in Den Bosch heeft op basis daarvan drie uitgangspunten voor haar onderwijs geformuleerd. Deze uitgangspunten zijn “makend onderzoeken”, “ontwikkeling en houding” en “meer dan digitaal ontwerpen”. Het panel vindt dat de opleiding zich met de eigen profilering goed positioneert ten opzichte van verwante opleidingen en is van mening dat de beoogde leerresultaten goed zijn afgestemd met het werkveld.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft haar leeromgeving zo ingericht dat deze past bij de beoogde leerresultaten. Het panel vindt dat de opleiding een goede mix hanteert tussen ontwerp opdrachten en ondersteunend onderwijs. Het curriculum is op een logische manier opgebouwd. Het panel is van mening dat het docententeam kundig en gemotiveerd is. Studenten zijn tevreden over het onderwijs en over de kwaliteit, de begeleiding en de benaderbaarheid van docenten. Het didactische concept past bij de studentenpopulatie en bij de keuze van CMD Den Bosch voor meerdere ontwerpbenaderingen en vormen van ontwerp. Ook past de aandacht voor het ontwikkelen van een kritische houding bij wat CMD Den Bosch beoogt in haar profiel.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding hanteert een mix van analytisch en holistisch toetsen. Holistisch toetsen wordt ingezet voor het beoordelen van ontwerpprojecten. De opleiding heeft zich hierin gespecialiseerd in de afgelopen jaren. Het panel is enthousiast over de manier waarop holistische toetsing in de opleiding wordt ingezet. De werkwijze die wordt gehanteerd is volgens het panel transparant en betrouwbaar met vier beoordelaars. Externe vertegenwoordigers kijken mee naar het eindwerk, waardoor de kwaliteit en relevantie extra wordt geborgd.

Kalibratie speelt een belangrijke rol in de toetsing van de opleiding en er is een goede variatie aan toetsvormen. De examencommissie toont sterke betrokkenheid bij de toetsing in de opleiding en neemt haar rol in de borging van de toetsing.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel is onder de indruk van het niveau van de eindwerken. De beoordelingen zijn navolgbaar en worden met vier examinatoren uitgevoerd. Voldoendes worden terecht gegeven. Studenten maken relevante ontwerpen, vaak met een maatschappelijk thema. Het proces om tot deze ontwerpen te komen is iteratief en studenten verwerken tussentijdse formatieve feedback in hun eindwerk. De eindwerken worden gepresenteerd en beoordeeld in een afstudeerexpositie, waar ook het werkveld aan deelneemt. Ook kijkt een vertegenwoordiger uit het landelijk opleidingsoverleg CMD mee bij de afstudeerexpo. Afgestudeerden blijven na de opleiding vaak werken bij hun stage- of afstudeerorganisatie.

Bijzonder kenmerk duurzaam hoger onderwijs (BK DHO)

Het panel oordeelt **negatief** over het toekennen van het BK DHO. De opleiding voldoet niet aan de criteria Onderscheidend karakter en Relevantie. De opleiding voldoet wel aan het criterium Concretisering.

Onderscheidend karakter

Het panel is ten aanzien van het Criterium Onderscheidend karakter van mening dat de opleiding CMD Den Bosch nog niet voldoende heeft aangetoond dat duurzaamheid voor de opleiding onderscheidend is in relatie tot relevante opleidingen. De geformuleerde uitgangspunten voor duurzaamheid en duurzame ontwikkeling en de uitwerking in het profiel van CMD Den Bosch zijn volgens het panel te algemeen om van meerwaarde te kunnen zijn ten opzichte van het landelijke beroeps- en competentieprofiel CMD. Ook mist het panel een vergelijking met duurzaamheid in andere CMD opleidingen.

Concretisering

Voor het criterium Concretisering ziet het panel dat de opleiding CMD Den Bosch duurzaamheid impliciet in haar profilering, onderwijs en toetsing heeft verwerkt volgens de brede opvatting van duurzaamheid die door de opleiding wordt gehanteerd. Daarmee voldoet de opleiding volgens het panel aan dit criterium. Een meer expliciete rol voor duurzaamheid in de opleiding zou volgens het panel echter kunnen helpen om duurzaamheid voor de opleiding sterker herkenbaar te maken voor studenten en het werkveld.

Relevantie

Ten aanzien van het criterium Relevantie heeft het panel geconstateerd dat duurzaamheid in de opleiding niet herkenbaar genoeg is voor studenten. Het panel is van mening dat duurzaamheid als kenmerkend onderdeel van het curriculum op dit moment nog geen bijdrage levert aan de vergroting en verscherping van keuzemogelijkheden voor studenten en de arbeidsmarkt.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	6
Schets van de opleiding	8
Basisgegevens opleiding	9
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	20
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	22
Bijzonder Kenmerk Duurzaam Hoger Onderwijs	25
Eindoordeel over de opleiding	31
Aanbevelingen	31
Bijlagen	32
1. Bezoekprogramma	33
2. Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bachelor-opleiding Communication & Multimedia Design van Avans Hogeschool in Den Bosch. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Avans en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele adviezen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland* van de NVAO, de *Uitvoeringsregels Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland 2024* van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 5 november 2024. Het visitatiepanel bestond uit:

Naam	Rol	Korte functieomschrijving
Drs. G.D. Rijken	voorzitter, domeindeskundige	Onafhankelijk adviseur/ontwerper
Dr. R.J.W. Sluis-Thiescheffer	domeindeskundige	Lector Media Design, HAN UAS
C. Compen MSc	domeindeskundige	Vice-President Software Development, Canon Production Printing
E. Leentjens	studentlid	Student Ba CMD HU

Drs. H.M. Moesker, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding Communication & Multimedia Design Den Bosch is ingedeeld in de visitatiegroep HBO CMD. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel 15 afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze 15 dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering zoals opgenomen in bijlage 2.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Drie weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld, en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door

het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Eén persoon heeft hiervan gebruik gemaakt. Het ontwikkelgesprek heeft na de visitatie plaatsgevonden op 11 december 2024.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 29 januari 2025

Panelvoorzitter

Auditor

D. Rijken

H. Moesker

Schets van de opleiding

De bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (CMD) van Avans in Den Bosch bestaat sinds 2009 als voltijdopleiding. De opleiding maakt deel uit van de Academie voor Technologie en Design van Avans Hogeschool. Naast de opleiding CMD maken ook de opleidingen Werktuigbouwkunde, Technische Informatica, Elektrotechniek, Technische Bedrijfskunde en Informatica deel uit van de Academie.

Avans biedt ook een voltijdsopleiding CMD aan in Breda. Deze is ondergebracht binnen de academie Avans Creative Innovation. De twee opleidingen CMD hanteren dezelfde onderwijs- en examenregeling (OER) en dezelfde eindkwalificaties. Ook werken ze met een gezamenlijke examencommissie waaronder naast CMD Den Bosch en CMD Breda ook de opleidingen Communicatie en Business Innovation vallen.

De kwalificaties na het doorlopen van jaar 1 zijn op elkaar afgestemd zodat studenten kunnen overstappen van CMD Den Bosch naar CMD Breda of andersom.

De instroom voor de opleiding CMD Den Bosch was op 1 oktober 2024 155 studenten. Ten tijde van de visitatie werkten 34 medewerkers voor in totaal 24,42 fte bij de opleiding. Hieronder vallen ook vier werkplaatsmedewerkers (samen 3,8 fte).

Het team heeft veel ervaring in het werkveld en de meeste teamleden zijn werkzaam in het CMD-werkveld naast hun werk bij de opleiding. Onder regie van de Onderwijscommissie werkt de opleiding met groot enthousiasme aan vernieuwing van het curriculum. De curriculumvernieuwing is onderdeel van de Avans-brede Ambitie 2025. Avans heeft daarin als ambitie gesteld om professionals op te leiden “die met een lerende, onderzoekende en ondernemende houding het verschil maken in én voor een duurzame samenleving”. Het vernieuwde eerste jaar is gestart in september 2024 en wordt in de komende jaren verder uitgerold. Inmiddels is een blauwdruk ontwikkeld voor dit nieuwe curriculum. In het nieuwe curriculum staan beroepsprestaties centraal en zal duurzaamheid een belangrijke rol spelen. Ook zal het studenten meer keuzeruimte bieden.

De ontwikkeling van Generatieve AI is een belangrijke factor in het CMD-onderwijs die vragen rond de opvatting van beroepsbekwaamheid oproept. De opleiding is een traject gestart waarin verschillende ontwikkelingsrichtingen met betrekking tot technologische en ethische aspecten van AI in samenwerking met externe partners zullen worden verkend.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	Communication & Multimedia Design
ISAT-code CROHO	34092
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	Bachelor of Science
Aantal studiepunten	240
Variant(en) incl. een evt. 3 jarig traject voor VWO bij een hbo-bacheloropleiding	geen
Afstudeerrichtingen	geen
Opleidingslocatie	Den Bosch
Onderwijstaal	Nederlands

Terugblik vorige visitatie

De laatste jaren heeft de opleiding de inhoud van het onderwijs aangepast aan het landelijke CMD beroepsprofiel uit 2021 waarbij er meer aandacht is voor de waarde van ontwerp in de samenleving en het niet-waardenvrije karakter van digitale technologie. CMD Den Bosch heeft speciale aandacht voor Generatieve AI en duurzaamheid.

Vanuit de vorige visitatie in 2018 werd door het panel de aanbeveling gedaan om het profiel scherper en meer onderscheidend door te ontwikkelen. De opleiding heeft dit gedaan door drie Bossche uitgangspunten binnen het gezamenlijke beroepsprofiel te formuleren voor het ontwerp van het onderwijs. Inmiddels heeft de opleiding deze uitgangspunten in het onderwijs geïntegreerd en geconcretiseerd.

Ook werd de aanbeveling gedaan om de interactie van studenten in verschillende studiejaren te bevorderen door een fysieke maakplek te creëren. Inmiddels heeft de opleiding ontmoetingen tussen studenten van verschillende studiejaren georganiseerd in het kader van stages en in het kader van een ontwerpmodule. De informele interactie tussen studenten is vergemakkelijkt doordat de opleiding nu één maaklocatie heeft waar studenten aan ontwerpen werken.

Een andere aanbeveling was om ruimte te geven aan persoonlijke, kritische en experimentele verkenningen. Het onderwijs in de ontwerpprojecten vanuit het vernieuwde profiel geeft deze ruimte en studenten zijn hier erg positief over.

Voor het afstuderen werd aanbevolen om een verplicht inleverformat in stellen voor het afstudeerproject. De opleiding geeft dit vorm door studenten hun uiteindelijke ontwerpresultaat op te laten delen in vier categorieën van producten. Studenten presenteren deze producten vervolgens tezamen als professioneel afgewerkt ontwerpresultaat bij de eindexpo waarbij zij moeten voldoen aan de richtlijnen.

Het was ook een aanbeveling om studenten meer uit te dagen uit hun comfortzone te komen tijdens het afstuderen. Inmiddels besteedt de opleiding in de voorbereiding voor het afstuderen specifiek aandacht aan de mogelijkheden voor de student om zich te profileren via de afstudeeropdracht.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een gezamenlijk profiel met de Avans CMD opleiding in Breda dat is gebaseerd op het landelijke beroeps- en competentieprofiel voor CMD opleidingen. Het profiel dekt de beroepsoriëntatie en het bachelor niveau goed af. Met de vertaling naar acht eigen competenties en uitgangspunten geeft de Bossche CMD opleiding duidelijk kleur aan een eigen profilering met focus op: makend onderzoeken, ontwikkeling/houding en het opleiden van veelzijdige ontwerpers. De opleiding stemt het opleidingsprofiel en de beoogde leerresultaten regelmatig af met het werkveld.

Onderbouwing

Opleidingsprofiel

Het panel is van oordeel dat de opleiding aansluit bij het landelijke beroeps- en competentieprofiel voor CMD uit 2021. De opleiding legt binnen het landelijke profiel inhoudelijke accenten voor een eigen inkleuring en gaat met de zusteropleiding CMD Breda uit van een gezamenlijk beroepsprofiel dat de kenmerken van een Avans-CMD'er duidelijk maakt:

- CMD'ers van Avans zijn makers die interactieve, betekenisvolle ervaringen ontwerpen. Ze zetten ontwerpmethoden, technieken en kennis in om een ontwerp vraagstuk kritisch te onderzoeken, concepten te genereren, ontwerp richtingen te verkennen, ontwerpkeuzes te onderbouwen en tot een overtuigend en/of prikkelend eindontwerp te komen. Belangrijk hierbij is dat CMD'ers van Avans prototyperend werken en het ontwerp proces iteratief doorlopen;
- CMD'ers van Avans hebben een brede blik. Ze hebben begrip van de perspectieven en belangen van verschillende betrokkenen. Daarnaast hebben ze begrip van verschillende maatschappelijke patronen. Hierdoor hebben ze altijd oog voor de impact van hun ontwerp op mens, maatschappij, omgeving en organisatie;
- CMD'ers van Avans beheersen digitale en analoge mediavormen op een hoog uitwerkingsniveau. Dit maakt ze wendbaar en stelt ze in staat om een effectieve combinatie van mensen en middelen in te zetten.

Vanuit de vorige visitatie in 2018 werd door het panel de aanbeveling gedaan om het profiel scherper en meer onderscheidend door te ontwikkelen. De opleiding heeft dit gedaan door drie Bossche uitgangspunten te formuleren voor het ontwerp van het onderwijs:

1. Makend onderzoeken

Bossche CMD'ers hebben een kenmerkende onderzoeksmindset en -werkwijze en zetten prototypes, experimenten en ideesets in om op iteratieve wijze verschillende aspecten van een ontwerp vraagstuk te onderzoeken, passende en verrassende concepten te genereren en ontwerpkeuzes te onderbouwen.

2. Ontwikkeling en houding

Bossche CMD'ers ontwikkelen zich tot ontwerpers die zich bewust zijn van hun rol en

identiteit binnen het systeem waarin ze werken en van de lange termijneffecten van hun ontwerpkeuzes.

3. **Meer dan alleen digitaal ontwerpen.**

Bossche CMD'ers zijn wendbare en veelzijdige ontwerpers die digitale en analoge middelen inzetten om optimale interactie te ontwerpen.

De opleiding werkt vanuit meerdere ontwerpbenaderingen en zet de (maatschappelijke) relevantie van ontwerpen centraal. Het panel waardeert de eigen inkleuring van het landelijk opleidingsprofiel en is van mening dat deze inkleuring inhoudelijk relevant is voor het werkveld van de opleiding. Het profiel is breed waardoor afgestudeerden multi-inzetbaar en wendbaar zijn.

Binnen het brede profiel kunnen studenten zelf keuzes maken voor hun rol als ontwerper naarmate de opleiding vordert. Het panel is hier enthousiast over en vindt dit goed passen bij het uitgangspunt Ontwikkeling en Houding.

Duurzaamheid is sinds een aantal jaren een belangrijk onderwerp voor de opleiding. De opleiding beschouwt duurzaamheid in brede zin als maatschappelijk relevant en met oog voor meerdere ontwerpbenaderingen en complexiteit. Het panel vindt de keuze voor duurzaamheid in de opleiding een goede ontwikkeling, maar denkt dat de insteek van het begrip duurzaamheid wat diffuus is en dat dat de herkenbaarheid ervan belemmert. Het panel adviseert de opleiding om in de komende jaren duurzaamheid nog scherper en concreter in het opleidingsprofiel op te nemen vanuit een samenhangende visie op duurzaamheid die zowel naar studenten als naar de buitenwereld helder zichtbaar wordt.

Beoogde leerresultaten

Het landelijke beroeps- en competentieprofiel gaat uit van acht CMD-competenties, die gekoppeld zijn aan de Dublin-descriptoren. CMD Avans heeft deze geherformuleerd in acht eigen Avans CMD-competenties:

- Competentie A Onderzoeken
- Competentie B Conceptualiseren
- Competentie C Concretiseren
- Competentie D Itereren
- Competentie E Samenwerken
- Competentie F Organiseren
- Competentie G Manifesteren
- Competentie H Ontwikkelen

Het panel is van mening dat de geformuleerde competenties voldoende duidelijk zijn gerelateerd aan de landelijke competenties. De landelijke Body of Knowledge and Skills (BoKS) is adequaat in de competenties verwerkt en de competenties zijn uitgewerkt in leerdoelen die opbouwen naar het eindniveau.

Vanaf 2024-2025 is de opleiding gestart met de uitvoering van een nieuw curriculum in jaar 1. Er is een blauwdruk gemaakt voor de jaren 2,3 en 4 van het nieuwe curriculum. De opleiding heeft voor het nieuwe curriculum beroepsprestaties in de plaats van de acht CMD-competenties geformuleerd. Deze beroepsprestaties zijn beschreven in termen van concrete handelingen en gedragingen van de Bossche CMD'er op eindniveau. De beroepsprestaties zijn afgeleid van het vernieuwde landelijke beroepsprofiel CMD uit 2021 en weerspiegelen de drie uitgangspunten van

CMD Den Bosch (makend onderzoeken, ontwikkeling en houding en meer dan digitaal ontwerpen). Het gaat om de volgende vier beroepsprestaties:

- Ontwerpcontext
- Makend onderzoeken
- Mediamix
- Proof-of-concept

Het panel is van mening dat de beroepsprestaties in het vernieuwde curriculum goed aansluiten bij het landelijke profiel, de profilering van de opleiding en het bachelor niveau. De beroepsprestaties zijn nader uitgewerkt in leeruitkomsten per module.

Afstemming met het beroepenveld

Zowel het landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD als het opleidingsprofiel van de opleidingen CMD Avans en de inkleuring daarvan voor CMD Den Bosch zijn afgestemd met het werkveld. Deze afstemming vond plaats met de Werkveldadviesraad (WAR) die onder andere als sparringpartner voor het curriculum fungeert. Daarnaast heeft de opleiding regelmatig contact met het werkveld via stage- en afstudeerbegeleiding en via onderwijsprojecten. Het panel is van mening dat het profiel goed aansluit bij de behoeften in het werkveld.

Het panel waardeert het positief dat de beoogde leerresultaten tot stand zijn gekomen in samenspraak met het werkveld. Uit de gesprekken met de opleiding is gebleken dat er naast de reguliere WAR-contacten ook regelmatig afstemming is met het bredere werkveld.

Ontwikkelingen in het CMD-werkveld

Het werkveld van CMD kent snelle ontwikkelingen, met name op het gebied van technologie en Generatieve Artificial Intelligence (Gen AI). De opleiding volgt deze ontwikkelingen op de voet door nauwe contacten in en met het werkveld te onderhouden en door onderzoek te doen naar deze ontwikkelingen. Dit gebeurt onder andere door betrokkenheid bij het Centre of Expertise Applied Research in Arts, Design and Technology (CARADT). Het panel is positief over de aansluiting van de opleiding bij de snelle ontwikkelingen in het CMD-werkveld. Het panel is van mening dat de opleiding actuele ontwikkelingen tijdig en goed verwerkt in het curriculum. Binnen het opleidingsteam wordt veel aandacht geschonken aan nieuwe ontwikkelingen en op welke manier deze een rol moeten of kunnen spelen in de opleiding.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding verzorgt een praktijkgericht, actueel en voor het vakgebied inhoudelijk relevant programma, dat het studenten mogelijk maakt de leerresultaten te behalen. De doorontwikkeling in het vernieuwde curriculum is positief. De didactiek van het ‘scaffolding’ (afnemende structuur en toenemende zelfstandigheid) werkt goed. De opleiding biedt een robuust programma met actuele onderwerpen. Studenten krijgen een stevige basis als ontwerper en ontwikkelen in de loop van hun studie hun eigen profilering.

Het docententeam is goed gekwalificeerd en is gedreven en enthousiast. Studenten worden goed begeleid en zij voelen zich gehoord en gezien. De opleiding krijgt de aanmoediging om zich extern nog meer te presenteren, bijvoorbeeld via het organiseren van exposities en via verdergaande samenwerking met lectoraten. Het panel adviseert de opleiding om duurzaamheid explicieter te maken en meer herkenbaar in het curriculum te positioneren.

Onderbouwing

Opzet programma

In het curriculum voor cohort 2023 en eerder is het onderwijs ingericht volgens drie uitgangspunten:

1. Beroepsproducten staan centraal
2. Ruimte voor brede vorming, vaardigheden en reflectie
3. Toenemende complexiteit en afnemende sturing

Het curriculum is zo opgebouwd dat de complexiteit en zelfstandigheid voor de student toeneemt naarmate de opleiding vordert, volgens het ‘scaffolding’-model. In het eerste jaar wordt een stevige basis gelegd voor de student als ontwerper, waarop in de jaren daarna wordt voortgebouwd met meer mogelijkheden voor de student om zichzelf te profileren. Dit doet de student door keuzes te maken binnen projecten voor bepaalde ontwerpbenaderingen of contexten.

De eerste twee studiejaar zijn breed vormend. In het oude eerste jaar (dat vanaf 2024-2025 is vernieuwd) stond de basis van mediaontwerp centraal. Dit werd vertaald in de blokken visual design, web design, motion design en interaction design. Deze bestreken elk 15 EC. Binnen elk blok werkten studenten aan een beroepsproduct in de integrale leerlijn en kregen zij ondersteunende vakken rondom concepting, design en techniek. Ook volgden zij één vak uit de leerlijn Onderzoek & Ontwerp en één vak uit de leerlijn Persoonlijke Ontwikkeling & Ondernemerschap. In het nieuwe eerste jaar (vanaf 2024-2025) werkt de opleiding met vier modules. Studenten werken in elke module aan een deelberoepsprestatie. Hierin is altijd een aspect van alle vier de beroepsprestaties verwerkt.

Het tweede studiejaar is net zo opgebouwd als het “oude” eerste jaar met dezelfde integrale leerlijnen en ondersteunende vakken. Hier komen theorie en praktijk bij elkaar.

In het derde studiejaar ligt de focus op professionalisering van de student als ontwerper en verdieping in het thema adaptiviteit. Studenten kunnen in hun stage (30 ECTS) en in de blokken 11 en 12 (30 ECTS) aan hun eigen ontwikkelwensen werken. Jaar 4 bestaat uit de minorruimte (30 ECTS) en het afstuderen (30 ECTS).

Studenten vinden informatie over de opbouw van de opleiding in de studiegids en de Onderwijs- en Examenregeling. Op de online leeromgeving Brightspace wordt informatie gegeven over de specifieke inhoud van modules. Studenten zijn erg tevreden over de informatie. Het curriculum 2024-2025 is schematisch weergegeven in onderstaande tabel:

CURRICULUM CMD DEN BOSCH 2024-2025								
JAAR 1 (24-25)	BLOK 1 Remake		BLOK 2 Motiveer		BLOK 3 Prikkel		BLOK 4 Verbind	
	Leeruitkomst	ECTS	Leeruitkomst	ECTS	Leeruitkomst	ECTS	Leeruitkomst	ECTS
	Kennismaken technieken en vaardigheden	7	Komen tot een concept in woord en beeld	7	Onderzoeksmethodes gebruiken	5	Komen tot uitgebreide probleemanalyse	5
	Bedenken en maken van een remake	5	Experiënteren met prototypes	5	Realiseren van een proof of concept	7	Realiseren van een high-fi proof of concept	10
	Herkennen en begrijpen van ontwerpbenaderingen	3	Aan de slag met je ontwerpvragestuk	3	Professioneel gedragen	3		
	TOTAAL	15		15		15		15
JAAR 2	BLOK 5		BLOK 6		BLOK 7		BLOK 8	
	OE	ECTS	OE	ECTS	OE	ECTS	OE	ECTS
	Project physical interaction	4	Project Mobile Interaction	4	Project Playful Interaction	4	Project Natural Interaction	4
	Design for behavior	3	Design for Public Space	3	Play Design	3	Future Concepts	3
	Designing shapes	2	Mobile Design	2	Play Programming	2	Prototyping Interaction	2
	Physical computing	2	Mobile Development	2	Play Media	2	Technology in a Creative Context	2
	English	1	English	1	English	1	English	1
	Freespace	1	Personal Development	1	Preparation for Jobs and Internship	1	Personal Development	1
	Business	2	Ethics	2	Philosophy	2	Research & Report	2
	TOTAAL	15		15		15		15

JAAR 3	BLOK 9 en 10		BLOK 11		BLOK 12	
	Stage	30	Project Adaptive Group	8	Project Adaptive individual	8
			Fundamentals of Adaptivity	3	Research in Adaptivity	3
			Workshops	4	Workshops	4
	TOTAAL	30		15		15
JAAR 4	BLOK 13 en 14		BLOK 15 & 16			
	Minor	30	Afstuderen			30
	TOTAAL	30				30

Tabel 1: curriculumtabel 2024-2025 CMD Den Bosch

Het panel vindt de opzet van het onderwijsprogramma logisch en goed gestructureerd met een goede balans tussen werken aan ontwerpvragestukken, het ontwikkelen van een professionele houding en ondersteunende kennis en vaardigheden. Met het nieuwe eerste jaar is de opleiding volgens het panel goed op weg naar een vernieuwd curriculum op basis van beroepsprestaties en de daarvan afgeleide leeruitkomsten. De leeruitkomsten geven nog meer richting aan het curriculum en bieden studenten een goed inzicht in waar zij voor worden opgeleid. Studenten ervaren de samenhang en opbouw van het curriculum als helder en plezierig. Zij waarderen met name de geleidelijke afbouw van de sturing in het curriculum en hebben het gevoel dat ze de ruimte hebben om hun eigen professionele identiteit te ontwikkelen.

Inhoud programma |

De opleiding biedt een inhoudelijk stevig programma met centrale ontwerpvragestukken en ondersteunende kennis- en vaardighedenvakken, die de BoKS afdekken. In elke module komen ontwerpen, onderzoeken, methoden en professionele ontwikkeling aan de orde, opbouwend in complexiteit naarmate de student verder in het curriculum komt. De Onderwijscommissie van de opleiding initieert en coördineert de inhoud van het onderwijs. De opleiding kiest nadrukkelijk voor een variëteit aan ontwerpbenaderingen gericht op wendbaarheid en brede inzetbaarheid van Bossche CMD'ers.

De laatste jaren heeft de opleiding de inhoud van het onderwijs aangepast aan het landelijke CMD beroepsprofiel uit 2021 waarbij meer aandacht is voor de waarde van ontwerp in de samenleving en het niet-waardenvrije karakter van digitale technologie. De opleiding geeft daarbij speciale aandacht aan Gen AI. Het opleidingsteam heeft zich in AI verdiept op studiedagen. Studenten leren wanneer en hoe ze Gen AI vanuit een kritische houding kunnen inzetten in hun ontwerpproces. Het panel waardeert de aanpak van de opleiding om relevante maatschappelijke ontwikkelingen meteen in het onderwijs te vervlechten.

De opleiding maakt gebruik van een variëteit aan werkvormen. Voorbeelden zijn: ontwerp opdrachten, workshops, ondersteunende vakken waarin kennis wordt overgedragen en presentatietafels. In de digitale leeromgeving vinden studenten informatie over planning, leerstof en de inhoud van onderwijs. Studenten zijn positief over de lesinhoud van het curriculum, de gebruikte werkvormen en de kwaliteit van het studiemateriaal en de voorzieningen. CMD beschikt over goede voorzieningen, waaronder een Techlab, waarin studenten onder begeleiding of

zelfstandig kunnen werken aan hun ontwerpen. Ook vormt het Techlab een ontmoetingsplaats voor studenten van alle studie jaren.

De Bossche CMD opleiding kent geen afstudeerrichtingen of specialisaties. Studenten kunnen zich in de loop van de opleiding profileren door hun keuzes voor ontwerpprojecten en -contexten, voor minoren en voor stage- en afstudeerplekken.

Duurzaamheid is in het onderwijs opgenomen vanuit de onder standaard 1 reeds genoemde brede opvatting van dit begrip en komt tot uitdrukking in de maatschappelijke relevantie van projecten en vakken als ethiek en filosofie. Ook de keuze voor adaptiviteit als thema in het derde jaar staat volgens de opleiding in dit licht. De opleiding maakt daarbij de keuze om duurzaamheid impliciet in het curriculum te verweven. Het panel is positief over de keuze om duurzaamheid in het curriculum te verweven maar is ook van mening dat duurzaamheid scherper kan worden uitgewerkt in het curriculum. Het panel adviseert om duurzaamheid herkenbaarder in de opleiding te positioneren (zie verder hoofdstuk Bijzonder Kenmerk).

Onderzoeksvaardigheden

De opleiding heeft in het opleidingskader een heldere onderzoeksvisie geformuleerd, met een stevig accent op onderzoekend vermogen en de ontwikkeling van een kritische houding. Studenten ontwikkelen hun onderzoekende vermogen stapsgewijs in de onderwijsblokken en in de minoren, de stage en de afstudeeropdracht. De focus op makend ontwerpen stimuleert studenten om elke stap in hun ontwerpproces vanuit een kritische houding en op basis van onderzoek te onderbouwen. De opleiding stimuleert dit door dialoog en discussie met studenten in elke fase van het ontwerpproces. Het panel is enthousiast over de manier waarop studenten op onderzoekende wijze ontwerpen en ziet dit terug in de beroepsprestaties.

De opleiding werkt op verschillende manieren samen met lectoraten van het Centre of Expertise Applied Research in Arts, Design and Technology. Enkele docenten doen onderzoek bij deze lectoraten en het lectoraat is betrokken bij blok 7. Het panel vindt dit positief en moedigt de opleiding aan deze samenwerking verder uit te bouwen en meer herkenbaar te maken voor studenten. Studenten realiseren zich nu niet dat zij in blok 7 werken aan lectoraatsprojecten. Volgens het panel zou het sterker profileren van het lectoraat in dit blok het bewustzijn van studenten over het onderzoekend vermogen kunnen versterken. Ook zou het kunnen leiden tot meer afstudeeropdrachten bij lectoraten.

Internationalisering

Internationalisering is voor de opleiding geen doel op zich, maar in het programma wordt aandacht besteed aan de internationale context van het beroep. Dit gebeurt door thematische ontwerp opdrachten te bieden die ook internationaal relevant zijn. Studenten kunnen hun stage, hun minor of hun afstudeeropdracht in het buitenland uitvoeren. Binnen het team is één docent verantwoordelijk voor internationalisering.

Ter voorbereiding op het latere werkveld leren studenten Engels te hanteren op beroepsniveau. Dit wordt ook ingegeven door de input van de WAR dat op werkplekken steeds vaker Engels wordt gesproken.

Het panel is van mening dat internationalisering aandacht krijgt in het curriculum maar dat de opleiding zich hier niet specifiek op richt. De opleiding werkt in het kader van duurzaamheid wel aan thema's als diversiteit en inclusiviteit. Het panel vindt dit positief en moedigt de opleiding aan

om dit verder uit te bouwen vanuit helder omschreven doelen. Ook is het panel van mening dat studenten meer gestimuleerd kunnen worden om internationale ervaringen op te doen.

Leeromgeving en begeleiding

CMD Den Bosch heeft gekozen voor het didactische concept van 'scaffolding'. Dit betekent dat studenten in het eerste jaar veel structuur en begeleiding krijgen. Vanaf het tweede studiejaar wordt er een groter beroep gedaan op de wendbaarheid en zelfstandigheid van studenten en krijgen zij gaandeweg minder structuur en begeleiding. Het panel heeft in gesprekken met studenten en docenten opgemerkt dat het goed werkt om studenten eerst in een gestructureerde context kennis te laten maken met het brede scala aan ontwerpbenaderingen, zodat ze daarna zelf beter in staat zijn keuzes te maken. Ook is het panel positief over de toenemende zelfstandigheid en de manier waarop zij studenten stimuleren zich binnen de CMD-context te profileren.

In projecten krijgen studenten vaak formatieve feedback op prototypes of andere tussenproducten in het ontwerpproces. Ook krijgen zij feedback op het ontwerpproces zelf. Docenten stellen veel kritische vragen waardoor studenten dieper gaan nadenken over de keuzes die zij maken in het ontwerpproces. Studenten gaven aan het panel aan dat zij hierdoor gestimuleerd worden om telkens na te denken over de overwegingen en onderbouwing van hun keuzes. Daarmee krijgen ze tegelijkertijd een beter beeld van de relevantie van hun werk.

In de vorige visitatie werd de aanbeveling gedaan om de interactie van studenten van verschillende studiejaren te bevorderen. Dit heeft de opleiding opgepakt door een stagecarroussel te organiseren. Hierin ontmoeten tweedejaarsstudenten die op zoek zijn naar een stage derdejaarsstudenten die al op stage zijn. Vanaf september 2025 wordt in het tweede jaar voor twee studiepunten vrije ontwerpruimte in het curriculum opgenomen waarin studenten in gezamenlijke projecten kunnen samenwerken met studenten van andere jaren. Vanaf 2026 geldt dit ook voor jaar 3, waarbij er tussen studiejaren wordt samengewerkt.

In het studentengesprek gaven studenten aan dat zij studenten van andere jaren vaak ontmoeten sinds er één locatie is waar zij aan ontwerpen kunnen werken. Ook dit zorgt ervoor dat jongerejaars studenten gemakkelijk contact leggen met ouderejaars studenten en hen waar nodig om hulp kunnen vragen. Het panel vindt dit een opzet die past bij de professionele ontwikkeling van studenten.

Studenten worden voor hun studievoortgang begeleid door docenten en studieloopbaanbegeleiders. De begeleiding is laagdrempelig en studenten geven aan dat zij zich gezien en gehoord voelen en altijd bij docenten voor vragen en opmerkingen terecht kunnen. Studenten leren daarbij ook feedback geven en ontvangen. Inclusiviteit is een belangrijk thema in de studiebegeleiding. De studentenpopulatie kent een relatief grote neurodiversiteit. De opleiding heeft hier aandacht voor en studieloopbaanbegeleiders zijn toegerust om deze studenten zo goed mogelijk te begeleiden. Naast reguliere studiebegeleiding biedt de opleiding extra begeleiding door studievoortgangskoördinatoren voor langstudeerders. Daarnaast is er Avans Student Support om studenten met complexere vragen te begeleiden.

CMD Den Bosch heeft in de afgelopen jaren speciale aandacht besteed aan het thema sociale veiligheid. Het onderwijs is naar aanleiding van een onderzoek gescreend op culturele diversiteit. Dit heeft geleid tot kleine aanpassingen in het onderwijs, met name in de begeleiding van studenten.

Studenten die meer uitdaging willen kunnen deze vinden in de keuze van hun projecten. Het panel ziet dit terug in de projecten maar adviseert de opleiding om daarnaast andere manieren te verkennen waarop goede studenten zich kunnen onderscheiden, zoals bijvoorbeeld een honoursprogramma. Hier liggen ook mogelijkheden tot verdere inhoudelijke of maatschappelijke profilering.

Het panel is enthousiast over de leeromgeving waarin studenten graag op de opleiding zijn en samen met medestudenten en docenten werken aan de ontwerp opdrachten. De opleiding is er volgens het panel in geslaagd een veilige en open omgeving te creëren waarin studenten het beste uit zichzelf kunnen halen en uit hun comfortzone durven te komen.

Docenten

Het panel is van mening dat CMD Den Bosch een zeer enthousiast, gedreven en bekwaam docententeam heeft. De meeste docenten zijn of waren recentelijk tevens actief in het werkveld. Binnen het team wordt veel aandacht besteed aan het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van het onderwijs. Dit gebeurt op gestructureerde wijze aan de hand van protocollen en vaste teamoverleggen. Ook werkt het docententeam samen aan het vernieuwen van het onderwijs, waarbij iedere docent een rol speelt. De onderwijscommissie initieert en coördineert dit proces. De cultuur in het team is gericht op samenwerking.

Het team CMD Den Bosch bestaat uit 35 personen, waaronder het management en enkele instructeurs. Volgens het panel is het team goed gekwalificeerd. Alle docenten beschikken over een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) en op één docent na over de Basiskwalificatie Examinering (BKE). Twaalf docenten hebben ook een Senior Kwalificatie Examinering. Het panel is onder de indruk van de kwaliteit en gedrevenheid van het docententeam. De opleiding heeft met het docententeam alle relevante specialismen voor het vakgebied in huis. Het panel is ervan overtuigd dat het docententeam in staat is om de maatschappelijke betrokken, wendbare en innovatieve afgestudeerden af te leveren waaraan het werkveld behoefte heeft.

In het licht van de ambities op het gebied van duurzaamheid en diversiteit heeft de opleiding de wens om meer diversiteit in het team te brengen, onder andere op etniciteit. Het panel ondersteunt deze wens en is van mening dat dit het belangrijk is om een grotere variëteit aan invalshoeken aan studenten te kunnen aanreiken.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding werkt vanuit het Academie-brede toetsbeleid en kijkt vanuit een ontwikkelgerichte houding naar de toetsing en het afstuderen in het bijzonder. In het systeem van toetsen is er een balans tussen beroepsprestaties en andere toetsvormen en ook tussen holistisch en analytische toetsen. De opleiding heeft brede expertise opgebouwd in holistisch toetsen. De toetsing is transparant en betrouwbaar en wordt geborgd met kalibraties tussen examinatoren, zowel vooraf als achteraf. Dit gebeurt in alle modules. De examencommissie neemt haar rol in de borging van de toetsing en wordt hierin ondersteund door de toetscommissie en de borgingsfunctionaris.

Onderbouwing

Toetssysteem en -uitvoering

Het panel vindt dat de opleiding in haar toetsprogramma de leerresultaten goed linkt aan de toetsing en toetsvormen. De toetsing van ontwerpprojecten gebeurt op een holistische manier. Dit geldt zowel voor de ontwerpproducten in de eerdere studiejaar als voor het afstudeerwerk. De opleiding heeft een hoge mate van professionaliteit opgebouwd in het holistisch beoordelen van ontwerpwerk. Bij de holistische beoordeling wordt de interactie tussen de kwaliteitsaspecten van een werk gewaardeerd. Dit past volgens het panel goed bij de complexe aard van een ontwerpresultaat.

Om de betrouwbaarheid en validiteit van de holistische beoordelingen te borgen beoordelen vier beoordelaars het werk onafhankelijk van elkaar. Aanvullend daarop gebruikt de opleiding het systeem Comproved om comparatief te beoordelen. Hiermee wordt de betrouwbaarheid van de beoordeling en de beoordelaarsconsistentie geborgd. De opleiding hanteert tevens een handleiding voor holistisch beoordelen, waarin deze aspecten goed zijn uitgewerkt.

Voor onderdelen in het curriculum waarin specifieke kennis en vaardigheden worden getoetst gebruikt de opleiding analytische vormen van beoordeling. Het panel is van mening dat de combinatie van holistisch en analytisch toetsen goed past en goed werkt.

Naast kalibratie voorafgaand aan een onderwijsblok, waarin afstemming over de beoordelingscriteria plaatsvindt, is er na elk blok ook een nakijkoverleg waarin docenten met elkaar over de gemaakte werken discussiëren. Aan de hand van opmerkingen van studenten heeft de opleiding de procesbeoordelingscriteria aangescherpt zodat ze minder aan interpretatie onderhevig zijn. Ook zijn feedbackformulieren ingevoerd. Het panel is positief over de manier waarop de opleiding kalibreert en moedigt de opleiding aan dit te blijven doen.

Toetsing eindkwalificaties

De beoordelingscriteria voor het afstudeerwerk zijn gekoppeld aan de competenties van CMD Den Bosch en de holistische beoordeling past hier volgens het panel goed bij. De beoordeling van het afstudeerwerk omvat het totale ontwerpresultaat van alle vier producten die een student oplevert (zie standaard 4).

Ieder product wordt op drie criteria beoordeeld.

1. Gehanteerde ontwerpbenaderingen;
2. Gebruikte en onderzochte trends;
3. Relevantie.

Alle drie criteria worden in de eindbeoordeling onderbouwd. Het afstudeerwerk wordt holistisch beoordeeld via het systeem zoals hierboven onder het kopje “toetssysteem” is beschreven.

Het resultaat van de holistische beoordeling wordt vastgelegd in één beoordelingsformulier waarin het oordeel op drie criteria wordt onderbouwd aan de hand van het oordeel van vier beoordelaars. Naast de vier beoordelaars kijken ook vertegenwoordigers van het werkveld mee naar de werken op de afstudeer-expo, evenals een vertegenwoordiging van een andere Nederlandse CMD opleiding. Zij geven hun indrukken van de afstudeeronderwerpen, uitvoering en niveau in het algemeen aan de opleiding. De opleiding stelt aan de hand daarvan waar nodig iets bij aan het afstudeerproces.

Het panel vindt de beoordeling met vier beoordelaars valide en betrouwbaar door de aandacht die aan overleg wordt besteed en het gebruik van het Comproved-systeem en is van mening dat de beoordelingsformulieren duidelijk en volledig zijn. Het panel is ook positief over de extra blik van vertegenwoordigers van het werkveld bij de afstudeerexpo. Het panel vindt de opzet van de toetsing van het eindniveau stevig en is van mening dat de eindtoetsing op betrouwbare en valide wijze plaatsvindt.

Borging

De onderwijscommissie van CMD Den Bosch borgt de consistentie van de toetsen in de opleiding. De examencommissie controleert steekproefsgewijs of de toetsen van vakken betrouwbaar en valide zijn. Bij nieuw ontwikkelde vakken gebeurt dit altijd. De examencommissie is volgens het panel goed betrokken bij de toetsing in de opleiding en heeft goed zicht op het niveau en de uitvoering van de toetsing, waaronder ook de toetsing van het eindniveau.

De opleiding heeft veel aandacht voor de kwaliteit van toetsing. De toetscommissie adviseert de onderwijscommissie over beleid rondom toetsing. Ook is de toetscommissie beschikbaar voor vragen rondom toetsing en helpt zij docenten met het ontwikkelen van toetsen. Het panel is van mening dat de borging van de toetsing bij CMD Den Bosch goed is ingericht.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers beoordeeld die gedurende de afgelopen twee jaren zijn afgerond. De afstudeerdossiers worden holistisch beoordeeld door vier examinatoren. De beoordeling vindt op een betrouwbare, navolgbare en valide manier plaats. Afgestudeerden bereiken het werk- en denkniveau dat past bij een bacheloropleiding. De afstudeerprojecten passen bij het profiel van CMD Den Bosch en veel van de afstudeerdossiers betreffen ontwerpprojecten met maatschappelijke relevantie. Het werkveld is tevreden over de afgestudeerden en alumni geven aan veel aan hun opleiding te hebben gehad.

Onderbouwing

Opzet van het afstuderen

Het afstuderen vindt in het laatste semester van de opleiding plaats. Gedurende het semester werken studenten in duo's aan een ontwerpproject. In een enkel geval kunnen studenten ook individueel afstuderen. Ze moeten daarbij een gedegen ontwerpbenadering laten zien, inspelen op hedendaagse trends uit het vakgebied en een relevant ontwerpresultaat opleveren. Het afstudeerproject biedt studenten een goede mogelijkheid om zich verder te profileren door keuzes voor project en proces.

Als studenten in duo's afstuderen moeten ze een duidelijke individuele insteek en doelstelling en daarmee een persoonlijke profilering kiezen. Studenten hanteren ook in duo's een individuele aanpak en komen tot eigen concepten en uitwerkingen. De duo-partner is er vooral voor tussentijds sparren, feedback uitwisselen en het opdoen van inspiratie.

Een afstudeerproject kan bij of met een externe organisatie plaatsvinden, zoals een bedrijf, organisatie of expertisecentrum. Een student kan ook kiezen voor een eigen project. Studenten moeten in dat geval zelf zorgen voor het samenbrengen van stakeholders.

Gedurende het afstudeerproject werkt de student aan vier categorieën van producten:

1. Een probleemverkenning waarin de ontwerpbenadering wordt onderbouwd en relevante trends worden geïdentificeerd;
2. Een exploratie waarin onderzoek naar ideeën, geschikte materialen en mediavormen en technologieën plaatsvindt en prototypes worden gegenereerd;
3. Een proof of concept die een conclusie of uiteindelijke uitwerking van het ontwerpproject weergeeft. Dit kan een demoversie zijn of een gebruiksklare testversie;
4. Een weergave van diverse testen die aangeven in hoeverre de exploratie en proof of concept het projectdoel realiseren.

Gedurende het afstudeersemester laten studenten hun werk drie keer zien tijdens tafelpresentaties. Hierbij geven docenten die ook meedoen aan de eindbeoordeling formatieve feedback op het gemaakte werk. Ook krijgen studenten bij de tafelpresentaties feedback van

medestudenten. In de derde tafelpresentatie krijgen studenten een advies met het oog op de beoordelingsexpo. Dit gebeurt via een adviesformulier.

Op de beoordelingsexpo tonen studenten hun definitieve ontwerpresultaat en een visueel overzicht van het verloop van het project. Studenten geven een korte mondelinge toelichting bij de tafelpresentatie. Een weergave van het werk wordt tevens via Brightspace ingeleverd.

Afstudeerdossiers

Het panel heeft 15 afstudeerdossiers geselecteerd en bestudeerd vanuit de voorgaande twee afstudeerjaren en met een spreiding qua becijfering. De afstudeerwerken behandelen relevante en actuele ontwerp vraagstukken die de volle breedte van het CMD-vakgebied representeren. Zo heeft een student zich bezig gehouden met het ontwerp van een zo duurzaam mogelijke etalage voor een bedrijf en heeft een andere student een scheurkalender met een bijbehorende app ontworpen voor jongeren om hen te ondersteunen bij het omgaan met hedendaagse uitdagingen en onzekerheden. Een derde voorbeeld is het ontwerp van een mobiele brievenbus om jongeren uit te dagen een brief te schrijven over hun relatie met sociale media.

Het panel is enthousiast over de kwaliteit van de bestudeerde afstudeerdossiers en is van oordeel dat de toetsing van de afstudeerdossiers betrouwbaar en navolgbaar is. Ook is het panel van mening dat de becijfering van de opleiding de kwaliteit van de dossiers goed weerspiegelt. De afstudeerdossiers sluiten volgens het panel goed aan bij de Bossche profilering en bij de wensen van het werkveld. Het panel is van mening dat het bachelor niveau wordt gehaald.

In de visitatie in 2018 had het panel een aanbeveling gedaan om een verplicht inleverformat in stellen voor het afstudeerproject. De opleiding kiest er echter voor de studenten zelf de vorm van hun tafelpresentatie te laten bepalen met de opdracht om een goed communicerende tafel te creëren. Vanuit eerdere studie jaren zijn studenten al bekend met deze vorm van beoordeling. Via de tussentijdse tafelpresentaties in het afstudeertraject krijgt de student feedback zodat duidelijk wordt wat een goed communicerende tafel inhoudt.

Ook werd in de vorige visitatie de aanbeveling gedaan om studenten meer uit te dagen op persoonlijkheid en zelfkennis. Dit heeft de opleiding opgepakt door in de voorbereiding voor het afstuderen specifiek aandacht te besteden aan de mogelijkheden voor de student om zich te profileren via de afstudeeropdracht. Binnen het afstudeerproject spelen verschillende vormen van relevantie een grote rol. Daardoor worden studenten zich bewust van hun eigen (mogelijke) bijdrage aan het creatieve domein. Het panel vindt dat de opleiding hiermee aan de aanbeveling vanuit de vorige visitatie is tegemoet gekomen.

Alumni

De opleiding houdt contact met haar alumni. Hierdoor is de opleiding bekend met de functies en branches waarin afgestudeerden werken. Een aantal alumni studeert verder in (pre-) masteropleidingen, zoals bijvoorbeeld Media innovation, Industrial design, Animatie of Communicatie- en informatiewetenschappen.

Alumni van de opleiding vinden snel en passend werk. Veel afgestudeerden blijven werken bij de afstudeerorganisatie of bij de stage-organisatie. Vertegenwoordigers van het werkveld geven aan dat afgestudeerden van CMD Den Bosch breed inzetbaar en wendbaar zijn, wat zeer gewenst is in het zich snel ontwikkelende werkveld. Sommige alumni fungeren later als opdrachtgever voor studentenprojecten. Het panel krijgt de indruk dat studenten met plezier studeren of hebben gestudeerd aan de opleiding en dat studenten en werkveld vertrouwen hebben in de kwaliteit van de opleiding.

Bijzonder Kenmerk Duurzaam Hoger Onderwijs

Inleiding

Avans hogeschool ziet duurzame ontwikkeling als belangrijk speerpunt en heeft verschillende ambities ten aanzien van duurzame ontwikkeling geformuleerd. Het visitatiepanel heeft daarom tegelijk met de beperkte opleidingsbeoordeling aan de hand van drie criteria bepaald of CMD Den Bosch voldoet aan het **Bijzonder Kenmerk Duurzaam Hoger Onderwijs**.

Context

Duurzaamheid is vanaf 2015 opgenomen in de Avans-onderwijsvisie. Avans stond aan de wieg van het SDG-charter van alle hogescholen dat beoogt om alle studenten middels onderwijs en onderzoek SDG-bekwaam te maken.

In april 2020 zijn de volgende duurzaamheidsambities geformuleerd voor Avans:

1. Avans wordt in 2025 (h)erkend en gewaardeerd als hogeschool waarin de SDG's centraal staan.
2. Ons onderwijs kenmerkt zich door duurzaamheid.
3. We werken toe naar een circulaire bedrijfsvoering.
4. We werken toe naar een inclusieve organisatie.
5. We zorgen dat samenwerkingsverbanden en onderzoek een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame samenleving.

In de onderwijsvernieuwing rondom Ambitie 2025 worden duurzaamheid en de SDG's integraal meegenomen en geëxpliciteerd. In blauwdrukken voor nieuwe curricula zijn de thema's duurzaamheid, diversiteit en internationalisering als ontwerpprincipes meegegeven.

De opleiding CMD Den Bosch is onderdeel van de Academie voor Technologie en Design (ATD). ATD verwerkt duurzaamheid en bijdragen aan de SDG's in de onderwijsvernieuwing in het kader van Ambitie 2025. Hierbij wordt zowel aandacht besteed aan het grotere geheel als aan de individuele en persoonlijke plek van de student in dat geheel. Binnen de academie is een Expertgroep Duurzaamheid opgezet waarin alle ATD-opleidingen zijn vertegenwoordigd. Vanuit deze expertgroep heeft iedere opleiding een coördinator duurzaamheid die nauw samenwerkt met de onderwijscommissie. De coördinator adviseert onder andere over de kwaliteit en inhoud van duurzaamheid in het onderwijsprogramma.

Bijzonder Kenmerk Duurzaam Onderwijs opleiding CMD Den Bosch

Het panel heeft zowel het Zelfevaluatierapport Duurzaamheid als andere documenten van de opleiding bestudeerd om een beeld te krijgen van duurzaamheid in de opleiding. Ook heeft het panel op de visitatiedag een gesprek met docenten en management gevoerd dat speciaal gewijd was aan het thema duurzaamheid. Het panel is van mening dat de opleiding goed op weg is met haar duurzaamheidsbeleid maar dat aan de door de NVAO gedefinieerde criteria voor de toekenning van een Bijzonder Kenmerk **(nog) niet is voldaan**.

Criterion 1 Onderscheidend karakter

<i>Het te beoordelen kenmerk is onderscheidend voor de opleiding in relatie tot relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.</i>

Toelichting: De opleiding toont aan dat het te beoordelen kenmerk een onderscheidend, maar niet noodzakelijk uniek, karakter heeft ten opzichte van relevante en vergelijkbare opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Conclusie

De opleiding **voldoet niet** aan dit criterium. Het panel is van mening dat de visie op duurzaamheid (nog) niet onderscheidend genoeg is voor CMD Den Bosch in relatie tot verwante opleidingen. De geformuleerde uitgangspunten voor duurzaamheid en duurzame ontwikkeling en de uitwerking in het profiel van CMD Den Bosch zijn volgens het panel niet onderscheidend genoeg ten opzichte van het landelijke beroeps- en competentieprofiel CMD. Ook mist het panel een vergelijking met de inbedding van duurzaamheid in andere CMD opleidingen.

Onderbouwing

Duurzaamheid is één van de pijlers van Avans Hogeschool en Avans heeft een visie op verantwoord onderwijs geformuleerd waarin de hogeschool aangeeft bewuste burgers op te leiden met een verantwoordelijke houding die in staat zijn het verschil te maken in en voor een duurzame samenleving.

Binnen Avans wordt duurzaamheid vanuit een breed perspectief benaderd als (leren) omgaan met complexe vraagstukken en kijken hoe verbinding gezocht kan worden bij het vinden van oplossingen door verder te kijken dan het eigen vakgebied. Dit gebeurt vanuit het handelingsperspectief van de Sustainable Development Goals (SDG's) en vijf essentiële componenten: people, planet, prosperity, partnership en peace (5P's).

De opleiding CMD Den Bosch heeft de volgende uitgangspunten geformuleerd voor duurzaamheid en duurzame ontwikkeling:

- De opleiding (h)erkent duurzaamheidstransities en hanteert een breed perspectief op duurzaamheid. De opleiding omarmt de complexiteit die hiermee gepaard gaat. Er is een systeem georiënteerde beweging en aanpak ingezet om duurzaamheid en duurzame ontwikkeling te adresseren en in te bedden.
- Ontwerpers zijn bij uitstek geëquipeerd om bij te dragen aan complexe maatschappelijke uitdagingen. De Bossche CMD opleiding vraagt van studenten om zich tot duurzaamheid te verhouden vanuit een breder perspectief en focusgebieden: relevantie, trends en ontwikkelingen en ontwerpbenaderingen.

De opleiding CMD In Den Bosch heeft het eigen beroepsprofiel in 2024 geactualiseerd om duurzame elementen te verstevigen en verankeren. Hierin legt de opleiding de koppeling tussen ontwerpbenadering, trends en ontwikkelingen en relevantie.

CMD Den Bosch geeft het onderscheidend karakter van de opleiding op duurzaamheid weer als:

- Een Bossche CMD'er hanteert een brede blik op duurzaamheid en omarmt de complexiteit die hiermee gepaard gaat. Er is een gecoördineerde, systeemgerichte aanpak/beweging ingezet

- Aandacht voor duurzaamheid en duurzame ontwikkeling komt bij de Bossche CMD'er naar voren in: maatschappelijke relevantie en duurzaamheidsthematieken o.a. adaptatie, toekomstbewustzijn, inclusiviteit en (digitale en sociale) veiligheid; met nadrukkelijk aandacht voor ethiek en filosofie (kritisch denken).

De opleiding geeft tevens aan zich in het kader van duurzaamheid en duurzame ontwikkeling te onderscheiden van andere CMD opleidingen met een gecoördineerde en deskundige aanpak, systeemgerichte ambitie en verbondenheid binnen de academie.

Landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD

Het landelijke beroeps- en competentieprofiel voor CMD opleidingen beschrijft de verhouding tussen ontwerpen, ontwerp en (maatschappelijke) omgeving. Het landelijke kader geeft richting aan duurzaamheid en duurzame ontwikkeling door het benoemen van maatschappelijke en ecologische impact, (digitale) inclusie en veiligheid en normatieve eigenschappen van design en toekomstbewustzijn. CMD'ers verkennen de bredere maatschappelijke context van een ontwerp en schatten de maatschappelijke impact ervan in, bijvoorbeeld door rekening te houden met privacy, de ecologische voetafdruk van een ontwerp en toekomstscenario's (INCMD 2021, p.32).

Het panel heeft waardering voor de aandacht voor maatschappelijke relevantie en duurzame ontwikkeling in het profiel van CMD Den Bosch. Volgens het panel is het duurzaamheidsprofiel van CMD Den Bosch echter niet onderscheidend genoeg ten opzichte van het landelijke beroeps- en competentieprofiel voor CMD opleidingen in Nederland. In het landelijk beroeps- en competentieprofiel worden maatschappelijke relevantie, toekomstbewustzijn, inclusiviteit, (digitale en sociale) veiligheid eveneens benoemd. Ook wordt in het landelijke profiel de waarde van het ontwerp die besloten zit in duurzame relaties en de samenleving benoemd.

Vergelijking met relevante opleidingen

Er is door de opleiding geen concrete vergelijking met andere relevante opleidingen, zoals andere CMD opleidingen, gemaakt om het onderscheid concreet aan te tonen. Het panel kan hierdoor dit onderscheid niet vaststellen.

Het panel adviseert de opleiding om de tijd te nemen om een samenhangende visie op duurzaamheid te ontwikkelen waarin de focus wordt verscherpt om zo het onderscheidende karakter ten opzichte van andere CMD opleidingen te versterken. Het panel beveelt aan om een vergelijking te maken met andere CMD opleidingen op verschillende aspecten van duurzaamheid zoals visie en concretisering van duurzaamheid.

Criterion 2 Concretisering

De gevolgen van het te beoordelen kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland.

Toelichting: In de beoordeling moet de operationalisering van het bijzonder kenmerk aangetoond worden voor de relevante standaard(en). Indien een bijzonder kenmerk inhoudelijk samenhangt met meerdere standaarden van het kader, dan moet voor al die standaarden een concrete en afgeronde beoordeling van het kenmerk opgenomen zijn.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan dit criterium. Het panel ziet dat de opleiding duurzaamheid impliciet in haar profilering, onderwijs en toetsing heeft verwerkt volgens de brede opvatting van duurzaamheid die in de opleiding wordt gehanteerd. De aspecten van duurzaamheid die door de opleiding als onderdeel van duurzaamheid worden geduid, zijn echter beperkt herkenbaar voor studenten. Het panel is van mening dat een scherpere operationalisering in lijn met een scherpere visie op duurzaamheid kan helpen om duurzaamheid sterker in de opleiding neer te zetten.

Onderbouwing

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

Zoals onder criterium 1 is beschreven heeft de opleiding CMD in Den Bosch het eigen beroepsprofiel in 2024 geactualiseerd om duurzame elementen te verstevigen en verankeren. Het panel is van mening dat de beoogde leerresultaten kunnen worden geconcretiseerd op duurzaamheidsaspecten om de herkenbaarheid ervan naar de buitenwereld en studenten te vergroten.

Standaard 2 Leeromgeving

In de ZER Duurzaamheid, de praatplaat Duurzaamheid en in de gesprekken met het panel heeft de opleiding aangegeven waar duurzaamheid in het curriculum aan de orde komt. Door het hele curriculum heen wordt aandacht besteed aan kritisch denken en maatschappelijke ontwikkelingen. Concrete voorbeelden zijn vakken als filosofie en ethiek maar impliciet zitten deze aspecten verweven in het hele curriculum. Hoewel studenten in het gesprek met het panel aangaven dat er in hun opleiding veel aandacht is voor kritisch denken en maatschappelijke ontwikkelingen, vonden zij dit niet herkenbaar als duurzaamheid. Het panel adviseert om dit voor studenten meer herkenbaar te maken.

De opleiding legt in de ZER Duurzaamheid een relatie met de ESD-competenties uit het raamwerk Education for Sustainable Development van Unesco (2017). Het panel herkent de uitwerking hiervan in het curriculum van CMD Den Bosch. Studenten zijn echter niet bekend met deze ESD-competenties en herkennen ze niet in het curriculum.

Het Techlab van de opleiding draagt bij aan inclusie en toegankelijkheid tot productiematerialen en -middelen. Het bio-lab is karakteristiek voor CMD Den Bosch. Hierin is een pilot gestart om materialen gratis aan studenten aan te bieden om rest- en afvalstromen te verminderen. Studenten worden hiermee ook gestimuleerd om duurzame keuzes te maken in materialen.

Het panel is van mening dat duurzaamheid impliciet op vele plekken in het curriculum is verweven. Door de brede opvatting van duurzaamheid is dit echter minder herkenbaar voor studenten. Het panel adviseert daarom om, in lijn met het advies onder criterium 1, duurzaamheid nader te concretiseren en duiden voor studenten.

Standaard 3 Toetsing

In de toetsing ligt de nadruk op meerdere ontwerpbenaderingen, het beschouwen van trends en ontwikkelingen en de relevantie van het ontwerp. Studenten worden hiermee gestimuleerd vanuit een kritische houding en een maatschappelijke betrokkenheid te werken. Het panel vindt dit positief, maar adviseert ook hierbij om duurzaamheid nader te concretiseren.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De bestudeerde eindwerken laten een scala aan ontwerpen zien, waarbij veel projecten gerelateerd zijn aan maatschappelijke thema's. Het panel is hier enthousiast over. De relatie met duurzaamheid is echter ook bij het afstudeerproces volgens het panel impliciet en afhankelijk van het project dat de student kiest.

Het panel is van mening dat duurzaamheid impliciet een belangrijke rol speelt in de opleiding CMD Den Bosch. Daarom vindt het panel dat de opleiding aan criterium 2 voldoet.

Een meer expliciete rol voor duurzaamheid in de opleiding zou volgens het panel echter kunnen helpen om duurzaamheid als kenmerk voor de opleiding sterker herkenbaar te maken voor studenten en het werkveld. Het panel moedigt de opleiding aan om duurzaamheid herkenbaar en prominent in de nadere uitwerking van de blauwdruk voor het nieuwe curriculum in jaar 2 en hoger te concretiseren.

Criterium 3 Relevantie

Het te beoordelen kenmerk is van wezenlijk belang voor de aard van de opleiding.

Toelichting: Het te beoordelen kenmerk is voldoende herkenbaar binnen de opleiding en levert een relevante bijdrage aan de vergroting en verscherping van de keuzemogelijkheden voor studenten en de arbeidsmarkt.

Conclusie

De opleiding **voldoet niet** aan dit criterium. Het panel heeft geconstateerd dat duurzaamheid in de opleiding niet herkenbaar is voor studenten. Docenten herkennen duurzaamheid wel in de visie en het onderwijs en hebben een gemeenschappelijk gedragen beeld hiervan. Het panel is van mening dat duurzaamheid als kenmerkend onderdeel van het curriculum op dit moment nog geen bijdrage levert aan de vergroting en verscherping van keuzemogelijkheden voor studenten en de arbeidsmarkt. Nauwer contact met organisaties die innovatie op het gebied van duurzaamheid zoeken kan hier volgens het panel zowel een inhoudelijk als een relevantie verhogend effect hebben.

Onderbouwing

Uit het studentenhoofdstuk en vanuit het gesprek met studenten concludeert het panel dat studenten duurzaamheid als kenmerk niet herkennen in de opleiding. De uitwerking van duurzaamheid is voor hen wel herkenbaar in bijvoorbeeld de lessen ethiek en filosofie maar zij duiden dit niet als duurzaamheid. Docenten benoemen dit wel en hebben een gemeenschappelijk beeld van de opvatting en invulling van duurzaamheid binnen de opleiding.

Het panel is positief over de nadruk op ontwerpbenaderingen, trends en ontwikkelingen en relevantie in de opleiding. Dit zorgt ervoor dat de Bossche CMD'ers gewenst zijn in het werkveld. De veelzijdigheid en wendbaarheid die de studenten hebben ontwikkeld tijdens de opleiding spelen hierin vermoedelijk een belangrijke rol. Echter, de profilering op duurzaamheid speelt hierin volgens het panel een minder grote rol.

De keuzemogelijkheden worden naar de mening van het panel niet aantoonbaar vergroot of verscherpt door de invulling van duurzaamheid die door de opleiding is gekozen. Ook hieraan zou een scherpere visie op duurzaamheid met meer focus volgens het panel een bijdrage kunnen leveren.

Eindoordeel over de opleiding

	Communication & Multimedia Design Den Bosch
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande bachelor CMD Den Bosch van Avans als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel heeft **geen** aanbevelingen voor de opleiding geformuleerd.

Bijzonder kenmerk Duurzaam Hoger Onderwijs

	Communication & Multimedia Design Den Bosch
<i>Criterium 1 Onderscheidend karakter</i>	Voldoet niet
<i>Criterium 2 Concretisering</i>	Voldoet
<i>Criterium 3 Relevantie</i>	Voldoet niet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan oordeelt het visitatiepanel **negatief** over het toekennen van het bijzonder kenmerk Duurzaamheid hoger onderwijs aan de voltijdse variant van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design van Avans in Den Bosch.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

VISITATIE Avans CMD Den Bosch 5 NOVEMBER 2024		
09.15 – 09.30	Inloop en ontvangst	
09.30 – 10.30	Studenten	1e jaars student 2e jaars student 3 ^e jaars studenten 4 ^e jaar student alumnus
10.30 – 10.45	Korte pauze	
10.45 – 11.30	Gesprek docenten (opleiding algemeen) Studieloopbaanbegeleiding, curriculum, lectoraat	Docenten Opleidingscoördinator Lid Onderwijscommissie Stagecoördinator
11.30 - 11.45	Korte pauze	
11.45 - 12.15	Gesprek afstuderen & werkveld	Lid Onderwijscommissie Afstudeercoördinator Opleidingscoördinator Lid werkveldadviesraad
12.15 – 13.00	Lunch en paneloverleg	
13.00 - 13.45	Gesprek borging en toetsing	Lid toetscommissie en kwaliteit Lid examencommissie Examinator Onderwijskundige Docent
13.45 – 14.15	Duurzaamheid	Coördinator duurzaamheid Lid Onderwijscommissie Docent Docent
14.15 – 15.45	Paneloverleg	
15.45 – 16.00	Terugkoppeling	

2. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie Communication & Multimedia Design 's-Hertogenbosch
- Zelfevaluatie Duurzaamheid Communication & Multimedia Design 's-Hertogenbosch
- Startdocument AI
- Curriculumoverzicht CMD Den Bosch
- Samenstelling werkveldadviesraad
- Overzicht van beroepsprestaties en mapping op landelijke profiel CMD
- Overzicht externe partners in het curriculum
- Handreiking holistisch toetsen CMD Den Bosch
- Methodenset
- Landelijk beroeps- en competentieprofiel Communication & Multimedia Design, 2021
- De Bossche CMD'er
- Onderwijsvisie 2025 Academie voor Technology and Design Avans
- Ontwerpbenaderingen
- Opleidingskader CMD 2024-2025
- Personeelslijst CMD Den Bosch 2024
- Blokevaluaties alle studiejaren
- Voorbeelden en film over Comproved
- Blauwdruk nieuw curriculum CMD Den Bosch
- Jaarverslagen opleidingscommissie
- OER CMD Den Bosch 23-24 en 24-25
- Afstudeerhandleidingen 22-23 en 23-24
- Praatplaat Duurzaamheid CMD 2023-2024
- 15 eindwerken uit de studiejaren 2023-2024 en 2022-2023
- Een selectie uit toetsen uit jaar 1 t/m 3 inclusief beoordelingen